

Nr 140

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag för budgetåret 1962/63 till byggande av fiskehamnar jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

I propositionen nr 1 (bil. 12, punkt 82, s. 196—212 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 3 januari 1962) har Kungl. Maj:t dels berett riksdagen tillfälle att avgiva yttrande i anledning av de av sjöfartsstyrelsen framlagda fiskehamnsutredningarna, dels ock föreslagit riksdagen att till Byggande av fiskehamnar för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bertil Petersson m. fl.* (I: 56) och den andra inom andra kammaren av herr *Börjesson i Glömminge m. fl.* (II: 71), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta uttala sig för att utbyggandet av Norra Möckleby fiskehamn skall ske snarast möjligt och intagas i den av sjöfartsstyrelsen uppgjorda femårsplanen.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande hänvisas till motionen I: 56.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 2 000 000 kr.

Ett led i det allmännas strävanden att successivt förbättra betingelserna för fiskerinäringen och dess yrkesutövare utgör den statliga bidragsgivningen till utbyggnad och förbättring av fiskehamnar. Till grund för ifrågakavande bidragsgivning — som sett över en längre period uppgått till förhållandevis betydande belopp — har tidigare legat av 1944 års fiskehamnsutredning utarbetade planer. Då dessa numera är föråldrade har sjöfartsstyrelsen haft i uppdrag att verkställa en översyn av nämnda utredning med sikte på att skapa ett aktuellt underlag för den fortsatta bidragsgivningen.

Styrelsens överväganden har resulterat i framläggandet av en plan, omfattande ett tjugutal fiskehamnsprojekt som ansetts böra komma till utförande under en femårsperiod. Vid sin redovisning av ärendet understryker styrelsen svårigheterna att uppgöra någon fast utbyggnadsplan för en längre tidsperiod. Utvecklingen på fiskets område påverkas nämligen av en rad svårbedömbara faktorer, och det konstateras att redan fem år i detta sammanhang är en så pass lång tidrymd, att planen ej bör vara definitiv utan

vid behov kunna modifieras. Vissa projekt kan sålunda falla bort, medan andra kan tillkomma.

Vad angår frågan i vilken utsträckning statsbidrag skall utgå vid byggande av fiskehamnar anser styrelsen, att bidrag liksom hittills bör lämnas med som regel högst 90 procent av de verkliga anläggningskostnaderna. Med utgångspunkt härifrån beräknas de i planen upptagna utbyggnads- och förbättringsarbetena medföra ett sammanlagt statligt medelsbehov av 12 milj. kr. Vissa av projekten anses dock ej kunna slutföras under femårsperioden, varför medelsbehovet för den berörda tiden skulle begränsa sig till 10 milj. kr. Härutöver tillkommer emellertid ca 4,5 milj. kr. för slutförande av företag, till vilka anslag tidigare anvisats. Totalt skulle sålunda enligt styrelsen för en femårsperiod krävas en anslagstilldelning av 14,5 milj. kr., vilket innebär en genomsnittlig årlig medelsanvisning om ca 3 milj. kr.

Departementschefen är väl medveten om behovet av utbyggnads- och förbättringsarbeten i fiskehamnarna som ett led i och en förutsättning för den pågående rationaliseringen inom fiskerinäringen. Han finner det också naturligt, att staten genom sitt ekonomiska stöd medverkar till att sådana arbeten kommer till utförande. Givetvis kan det icke bli fråga om att tillgodose alla i och för sig välmotiverade projekt som aktualiseras i sammanhanget. En avvägning måste här som på andra områden ske med hänsyn till vad som ter sig anslagsmässigt möjligt. Även de faktiska projekteringsmöjligheterna får beaktas vid en bestämning av de statliga insatserna.

Den av sjöfartsstyrelsen framlagda utbyggnadsplanen synes i stort sett tillgodose önskemålet om en koncentration av insatserna till ur fiskerinäringens synpunkt särskilt angelägna projekt. Den torde därför vara väl ägnad att tjäna till ledning vid den fortsatta administrativa handläggningen av utbyggnadsverksamheten liksom vid bedömningen av anslagsfrågorna. Denna uppfattning delas allmänt av de myndigheter m. fl., vilka har beretts tillfälle att yttra sig i ärendet. — Som styrelsen framhåller bör planen givetvis icke betraktas som ett för den berörda perioden fixerat utbyggnadsprogram. Vid behov måste den kunna anpassas och kompletteras med hänsyn till successivt ändrade förutsättningar. Detta förhållande gör att det icke finns anledning att här närmare uppehålla sig vid de synpunkter och invändningar, som i olika remissyttranden anförts i fråga om särskilda projekt. Ifrågakommande synpunkter kommer sålunda naturligt att beaktas i samband med prövningen av statsbidragsansökningarna i de enskilda fallen. — Härav framgår att departementschefen ej heller i anledning av Tornedalsutredningens förslag om vissa fiskehamnsbyggnader i Norrbottens kustland är beredd att nu yttra sig om huruvida statsbidrag i dessa fall bör ifrågakomma — ställning därtill får tagas av Kungl. Maj:t först på grundval av ansökningar om dylikt bidrag.

Vad angår styrelsens bedömning av medelsbehovet vid ett genomförande av de i planen upptagna fiskehamnsarbetena har departementschefen intet att erinra. För att möjliggöra igångsättning av nya projekt enligt planen och samtidigt ge utrymme åt ett fullföljande av redan igångsatta företag

tillstyrkes också en anvisning för nästa budgetår av 3 milj. kr., vilket ungefär motsvarar den av styrelsen förutsatta årliga anslagstilldelningen. Vid bedömningen av medelsbehovet har utgångspunkten varit att nuvarande bestämmelser för statsbidragsgivningen även fortsättningsvis skall äga tillämpning.

I anslutning till sin översyn av 1944 års fiskehamnsutredning har styrelsen övervägt frågan om underhållet av de med statsbidrag utbyggda fiskehamnarna och därvid särskilt undersökt möjligheterna att effektivisera den statliga kontrollen över underhållets handhavande. Styrelsen har som resultat av sina överväganden icke funnit anledning frångå den ordning, som f. n. gäller i detta hänseende. För egen del har departementschefen kommit till samma uppfattning. Det fortlöpande mera normala underhållet torde sålunda liksom hittills i princip böra åvila vederbörande hamnägare och den statliga tillsynen i sammanhanget begränsas till en mera allmän kontroll av underhållsstandarden och till teknisk rådgivning. Som styrelsen förordat bör dock möjlighet finnas att i speciella undantagsfall, då fråga är om trafiksvaga hamnar där sociala och andra synpunkter med särskild styrka gör sig gällande, medge bidrag till ej för obetydliga underhållsarbeten. — I fråga om sådana exceptionella underhållsåtgärder, som betingas av skador av katastrofkaraktär — exempelvis storm- och isskador — bör liksom hittills bidrag kunna utgå enligt grunder motsvarande dem som gäller för ny- eller ombyggnadsarbeten.

I samband med hamnunderhållet har sjöfartsstyrelsen kommit in på frågan om taxesättningen i fiskehamnarna. Styrelsen har därvid funnit skäl för en revision av den s. k. normaltalan med sikte på att få till stånd dels en höjning av avgiftsnivån, dels en förenkling av avgiftsdebiteringen. Härmed sammanhängande spörsmål liksom frågan om en översyn av de lokala hamntaxorna avser styrelsen att närmare diskutera med företrädare för fiskarorganisationerna och hamnarna. Departementschefen anser starka skäl tala för att taxefrågan upptages till behandling ur de synpunkter styrelsen angivit. Vad angår taxesättningen framgår sålunda av utredningsmaterialet, att denna allmänt sett är låg. En höjning synes därför böra ske som beaktar kostnadsutvecklingen under senare år. Även ur formella synpunkter ter sig en översyn motiverad. Departementschefen förutsätter, att resultatet av sjöfartsstyrelsens överväganden i ärendet kommer att underställas Kungl. Maj:t för prövning.

Vad styrelsen förordat i fråga om generell avgiftsbefrielse för nöjesbåtar vid kortare besök i hamnarna föranleder ingen erinran från departementschefen. Förslaget har också tillstyrkts eller lämnats utan erinran av flertalet remissinstanser. Bestämmelser i ämnet torde intagas i normaltalan och den närmare utformningen av dessa övervägas av styrelsen i samband med den förestående översynen av taxan.

Utskottet. Såsom departementschefen framhållit utgör den statliga bidragsgivningen till utbyggnad och förbättring av fiskehamnar ett led i det

allmännas strävan att successivt förbättra betingelserna för fiskerinäringen och dess yrkesutövare. För att skapa ett aktuellt underlag för den fortsatta bidragsgivningen har sjöfartsstyrelsen framlagt en plan, omfattande ett 20-tal fiskehamnsprojekt, som ansetts böra komma till utförande under en femårsperiod. Totalt skulle enligt styrelsen för denna period krävas en anslagstilldelning av 14,5 milj. kr., vilket innebär en genomsnittlig årlig medelsanvisning av ca 3 milj. kr.

Utskottet har i stort sett icke något att erinra mot den framlagda utbyggnadsplanen. Såsom sjöfartsstyrelsen med instämmande av departementschefen framhållit skall planen icke betraktas som ett för den berörda perioden fixerat utbyggnadsprogram. Den måste vid behov kunna anpassas och kompletteras med hänsyn till successivt ändrade förutsättningar. Utskottet anser detta välmotiverat med hänsyn bl. a. till den snabba utvecklingstakten inom fisket.

Vad beträffar det motionsvis gjorda yrkandet, att Norra Möckleby fiskehamn skall intagas i den förenämnda femårsplanen vill utskottet framhålla, att planen i fråga, såsom ovan framgår, är elastisk, vilket bl. a. innebär, att nya angelägna projekt, som aktualiseras under femårsperioden, kunna komma till utförande utan hinder av att de icke medtagits i den ursprungliga planen.

Utskottet har besökt Norra Möckleby och därvid tagit del av de kommunala myndigheternas och fiskarbefolkningens synpunkter i denna fråga. Såsom av sjöfartsstyrelsens fiskehamnsutredning framgår har fisket på sydkusten och södra delen av ostkusten successivt flyttats till från hemorten mera avlägsna fiskevatten. Denna utveckling har förutsatt en övergång till större och mera djupgående båttyper och till alltmer avancerade och rationaliserade fiskemetoder. Det har för utskottet uppgivits, att det icke inom nära räckhåll för fiskevattnen öster om Öland finnes en hamn med tillräckligt djup och med tillräckligt korta förbindelser med fastlandet. Med hänsyn härtill hade frågan om en hamn i närheten av Norra Möckleby aktualiserats. Denna hamn skulle också tillgodose det enligt uppgift trängande behovet av en stödhamn för fisket på södra och mellersta Östersjön.

Utskottet har vid sina överväganden funnit skäl tala för att frågan blir föremål för närmare prövning. Utskottet förutsätter därför, att sjöfartsstyrelsen vid sin fortlöpande översyn av förenämnda utbyggnadsplan tager kontakt med vederbörande fiskareorganisationer och andra berörda intressenter och sedan överväger frågan om det närmare behovet av förenämnda hamnprojekt.

Med hänsyn till vad sålunda anförts torde någon särskild åtgärd från riksdagens sida i anledning av motionerna icke vara påkallad.

Departementschefens förslag i fråga om generell avgiftsbefrielse för nöjesbåtar vid kortare besök i hamnarna har icke givit utskottet anledning till erinran.

Vad departementschefen i övrigt anfört och föreslagit torde böra godtagas.

Den äskade medelsanvisningen tillstyrkes.

Utskottet hemställer,

a) att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört i anledning av de av sjöfartsstyrelsen framlagda fiskehamnsutredningarna;

b) att riksdagen må till *Byggande av fiskehamnar* för budgetåret 1962/63 å drifbudgeten under tionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kr.;

c) att motionerna I:56 och II:71 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 18 maj 1962

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Gillström, Boman, Einar Persson, fröken Andersson, herrar Birger Andersson, Ivar Johansson, Axel Johannes Andersson, Ragnar Bergh, Fritz Persson, Per Jacobsson, Bengtson, fru Wal-lentheim, herrar Söderberg, Mårtensson och Bertil Petersson; samt

från andra kammaren: herrar Staxäng, Karlsson i Olofström, Alm-gren, fröken Elmén, herr Mellqvist, fru Lewén-Eliasson, herrar Lassinantti, Johansson i Norrköping, Gustafsson i Uddevalla, Andersson i Knäred, Bo-man, Gustafsson i Kårby, Blomkvist och Nelander.